

Datum van inontvangstneming : 28/08/2015

Zaak C-404/15**Samenvatting van het verzoek om een prejudiciële beslissing overeenkomstig artikel 98, lid 1, van het Reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie****Datum van indiening:**

24 juli 2015

Verwijzende rechter:

Hanseatisches Oberlandesgericht in Bremen (Duitsland)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

23 juli 2015

Vervolgde persoon:

Pál Aranyosi

Voorwerp van de procedure in het hoofdgeding

Kaderbesluit 2002/584/JBZ betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten – Artikel 1, lid 3 – Ontoelaatbaarheid van een uitlevering in geval van ernstige aanwijzingen dat de detentieomstandigheden in de uitvaardigende lidstaat niet verenigbaar zijn met artikel 6 VEU – Mogelijkheid van een garantie van de uitvaardigende lidstaat om detentievoorwaarden na te leven – Bevoegdheid voor dergelijke garanties

Voorwerp en rechtsgrondslag van de prejudiciële verwijzing

Uitlegging van het Unierecht, artikel 267 VWEU

Prejudiciële vragen

- 1) Dient artikel 1, lid 3, van kaderbesluit 2002/584/JBZ van de Raad van 13 juni 2002 betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten aldus te worden uitgelegd dat een uitlevering met het oog op strafvervolgning ontoelaatbaar is wanneer ernstige aanwijzingen bestaan dat de detentieomstandigheden in de uitvaardigende

lidstaat inbreuk maken op de grondrechten van de betrokkene en de algemene rechtsbeginselen zoals die in artikel 6 van het Verdrag betreffende de Europese Unie zijn neergelegd, of dient het aldus te worden uitgelegd dat de uitvoerende staat in die gevallen de beslissing over de toelaatbaarheid van een uitlevering afhankelijk kan of moet maken van de garantie om detentievoorwaarden na te leven? Kan of moet de uitvoerende staat daartoe minimumeisen stellen aan de detentieomstandigheden die dienen te worden gegarandeerd?

- 2) Dienen de artikelen 5 en 6, lid 1, van kaderbesluit 2002/584/JBZ van de Raad van 13 juni 2002 betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten aldus te worden uitgelegd dat de uitvaardigende rechterlijke autoriteit ook bevoegd is om garanties inzake de naleving van detentievoorwaarden te verstrekken, of hangt dat af van de bevoegdheidsverdeling binnen de uitvaardigende lidstaat?

Aangevoerde bepalingen van volkenrecht

Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (hierna: „EVRM”), met name artikel 3

Europees Verdrag betreffende uitlevering (hierna: „Europees Uitleveringsverdrag”)

Europees Verdrag aangaande de wederzijdse rechtshulp in strafzaken (hierna: „Europees Rechtshulpverdrag”)

Europees Verdrag tot bestrijding van terrorisme (hierna: „Europees Terrorismeverdrag”)

Aangevoerde bepalingen van Unierecht

Verdrag betreffende de Europese Unie (VEU), met name artikel 6

Kaderbesluit 2002/584/JBZ van de Raad van 13 juni 2002 betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten (hierna: „kaderbesluit”), met name de artikelen 1, 5, 6 en 31

Aangevoerde bepalingen van nationaal recht

Gesetz über die internationale Rechtshilfe in Strafsachen (wet betreffende de internationale rechtshulp in strafzaken; hierna: „internationalerechtshulpwet”), met name § 73

Korte uiteenzetting van de feiten en de procedure in het hoofdgeding

- 1 De Hongaarse rechterlijke autoriteiten verzoeken met Europese aanhoudingsbevelen van de onderzoeksrechter van het kantongerecht te Miskolc (Hongarije) van 4 november 2014 en 31 december 2014 om P. Aranyosi met het oog op strafvervolgning uit te leveren aan Hongarije. Hem wordt ten laste gelegd dat hij in 2014 in Hongarije twee diefstallen met braak heeft gepleegd.
- 2 Aranyosi werd op 14 januari 2015 in Bremen aangehouden. Hij verklaarde een Hongaars onderdaan te zijn, bij zijn moeder in Bremerhaven te wonen, ongehuwd te zijn alsook een vriendin en een acht maanden oud kind te hebben. Hij ontkende de hem ten laste gelegde feiten en verklaarde niet in te stemmen met de vereenvoudigde overleveringsprocedure.
- 3 Met verwijzing naar het feit dat de detentieomstandigheden in enkele Hongaarse gevangenissen niet voldoen aan de Europese minimumnormen, heeft het parket bij het Oberlandesgericht Bremen bij schrijven van 14 januari 2015 de arrondissementsrechtbank van Miskolc gevraagd in welke gevangenis Aranyosi zou worden gedetineerd indien hij zou worden uitgeleverd. Het parket bij de arrondissementsrechtbank van Miskolc deed bij schrijven van 20 februari 2015, binnengekomen op 15 april 2015, onder meer mee dat behalve een vrijheidsstraf ook meerdere strafsoorten zonder vrijheidsbeneming in aanmerking komen. Voor de opheldering van het vervolgte strafbare feit en de keuze van de toe te passen sancties zijn de Hongaarse rechterlijke autoriteiten bevoegd. De strafprocedure moet volgens de Hongaarse wetten voldoen aan waarborgen die op Europese waarden berusten. De vraag exact beantwoorden zou vooruitlopen op de zaak.
- 4 Het parket bij het Oberlandesgericht Bremen heeft verzocht de uitlevering van Aranyosi toelaatbaar te verklaren. In dat verband heeft het onder meer uiteengezet dat er geen concrete aanwijzingen bestaan dat Aranyosi in geval van uitlevering het slachtoffer zou kunnen worden van folteringen of andere wrede, onmenselijke of vernederende behandelingen.
- 5 De advocaat van Aranyosi heeft verzocht hem niet uit te leveren. Het parket bij de arrondissementsrechtbank van Miskolc heeft niet verklaard in welke gevangenis hij wordt gedetineerd. Daardoor is het niet mogelijk de detentieomstandigheden na te gaan.

Korte uiteenzetting van de motivering van de verwijzing

- 6 Het verzoek van Hongarije voldoet aan de vereisten die krachtens het nationale recht aan een uitleveringsverzoek worden gesteld. Aan een uitlevering zou evenwel § 73 van de internationalerechtshulpwet in de weg kunnen staan. Daarin wordt in overeenstemming met artikel 1, lid 3, van het kaderbesluit bepaald dat een uitlevering ontoelaatbaar is wanneer zij in strijd is met de in artikel 6 VEU bedoelde beginselen. Ingevolge artikel 6 VEU erkent de Unie de rechten,

vrijheden en beginselen die zijn vastgesteld in het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie. De grondrechten, zoals zij worden gewaarborgd door het EVRM en zoals zij voortvloeien uit de constitutionele tradities die de lidstaten gemeen hebben, maken als algemene beginselen deel uit van het Unierecht. Op grond van artikel 3 EVRM mag niemand worden onderworpen aan folteringen of aan onmenselijke of vernederende behandelingen of bestraffingen. Daartoe behoort ook het verbod op mensonterende behandeling in detentie.

- 7 Volgens de verwijzende rechter bestaan sterke aanwijzingen dat Aranyosi in geval van uitlevering zou kunnen worden blootgesteld aan detentieomstandigheden die inbreuk zouden maken op artikel 3 EVRM, de grondrechten van Aranyosi en de in artikel 6 VEU neergelegde algemene rechtsbeginselen. Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (hierna: „EHRM”) heeft Hongarije bij arrest van 10 maart 2015 (14097/12, 45135/12, 73712/12, 34001/13, 44055/13, Varga e. a./Hongarije) veroordeeld omdat de gevangenen van dat land overvol zitten. Het EHRM achtte bewezen dat de Hongaarse Staat artikel 3 EVRM heeft geschonden door de zes verzoekers onder te brengen in te kleine en overbevolkte gevangencellen. Ook blijktens het rapport van het Europees Comité inzake de voorkoming van folteringen en onmenselijke of vernederende behandelingen of bestraffingen van 30 april 2014 (CPT/inf [2014] 13) bestaan concrete aanwijzingen dat de detentieomstandigheden waaraan Aranyosi zou zijn blootgesteld als hij zou worden uitgeleverd, niet beantwoorden aan de volkenrechtelijke minimumnormen. In dat rapport wordt met name vastgesteld dat de cellen sterk overbevolkt zijn en dat ook in andere opzichten erbarmelijke toestanden voorkomen in Hongaarse gevangenen.
- 8 De verwijzende rechter acht zich op basis van die informatie niet in staat te beslissen of de uitlevering toelaatbaar is uit het oogpunt van de beperkingen die worden gesteld door § 73 van de internationalerechtshulpwet en artikel 1, lid 3, van het kaderbesluit. Zijn beslissing hangt in wezen af van de vraag of het in het geding zijnde beletsel voor uitlevering kan worden weggenomen door een garantie vanwege de uitvaardigende staat.
- 9 Het Hof van Justitie heeft die vraag tot nog toe niet eenduidig beantwoord, maar heeft wel verklaard dat het kaderbesluit bindend is. De verwijzende rechter dient weliswaar rekening te houden met alle bepalingen van het nationale recht, maar de uitlegging ervan moet zoveel mogelijk worden afgestemd op de bewoordingen en het doel van het kaderbesluit (zie arrest Pupino, C-105/03, EU:C:2005:386, punten 34 tot en met 43). Ook al ligt aan de systematiek van het kaderbesluit volgens artikel 1, lid 2, ervan het beginsel van wederzijdse erkenning ten grondslag, die erkenning betekent niet dat de tenuitvoerlegging van het uitgevaardigde aanhoudingsbevel absoluut verplicht is (arrest Lopes Da Silva Jorge, C-42/11, EU:C:2012:517, punten 28 tot en met 30).
- 10 Op grond van artikel 5 van het kaderbesluit kan de tenuitvoerlegging van het Europees aanhoudingsbevel door de uitvoerende rechterlijke autoriteit in de in dat

artikel vermelde gevallen overeenkomstig het recht van de betreffende staat afhankelijk worden gesteld van voorwaarden. Aangezien geen van die gevallen in casu relevant is, rijst de vraag of de uitlevering ook in andere gevallen afhankelijk kan worden gesteld van voorwaarden of garanties.

- 11 Het EHRM neemt bij de vraag of uitwijzingen in het asielrecht toelaatbaar zijn, in aanmerking of het land van bestemming diplomatieke toezeggingen heeft gedaan waardoor een behandeling in strijd met artikel 3 EVRM wordt uitgesloten. Het beschouwt dergelijke toezeggingen evenwel slechts als een belangrijk gezichtspunt waarmee rekening moet worden gehouden. Zij volstaan op zichzelf niet om een passende bescherming tegen het risico op mishandelingen te bieden. Het belang ervan hangt steeds af van de lokale omstandigheden op het relevante tijdstip en van de vraag of het ten gevolge van de algemene mensenrechtensituatie onmogelijk is met dergelijke toezeggingen rekening te houden. Bij de beoordeling van de betrouwbaarheid van de toezegging dienen verschillende criteria in aanmerking te worden genomen (arresten van 17 januari 2012, 8139/09, punt 187, en van 15 november 1996, 70/1995/576/662, punt 97).
- 12 Tegen die achtergrond is volgens de verwijzende rechter een vage garantie van de uitvaardigende lidstaat dat de vervolgte persoon zal worden gedetineerd in omstandigheden die voldoen aan de bepalingen van het EVRM en de overige vereisten van artikel 1, lid 3, van het kaderbesluit, mogelijkwerwijs niet toereikend. Daartoe is die staat immers hoe dan ook reeds verplicht als lid van de Europese Unie en van de Raad van Europa. Veeleer zullen concrete detentieomstandigheden voor de vervolgte persoon in kwestie moeten worden gegarandeerd.
- 13 Indien het beletsel voor uitlevering kan worden weggenomen door een garantie, rijst vervolgens de vraag welke concrete instanties bevoegd zijn om die garantie in de uitvaardigende lidstaat te verstrekken respectievelijk in de uitvoerende lidstaat te aanvaarden.
- 14 In het kaderbesluit ontbreekt een regeling van de bevoegdheid om garanties te verstrekken en te controleren. Enkel artikel 6 van dat besluit bevat een definitie van de bevoegde autoriteiten, die evenwel enkel betrekking heeft op de uitvaardigende en de uitvoerende rechterlijke autoriteit.
- 15 In verband met zowel het Europees Uitleveringsverdrag als het Europees Rechtshulpverdrag heeft het Bundesgerichtshof geoordeeld dat het van het nationale recht van de uitvoerende staat afhangt welke instantie bevoegd is om de vraag te beantwoorden of een garantie toereikend is, en heeft het dienaangaande uiteengezet dat een volkenrechtelijk verdrag in beginsel slechts rechten en verplichtingen van de verdragspartijen, dus van de betrokken staten onderling, in het leven roept, maar de omzetting daarvan in het nationale recht overlaat aan de individuele verdragsluitende staat. Hetzelfde standpunt werd door het Bundesverfassungsgericht ingenomen met betrekking tot het Europees Terrorismeoverdrag.

- 16 Het kaderbesluit komt volgens artikel 31, lid 1, ervan in de plaats van de in die bepaling vermelde verdragen, waartoe ook het Europees Uitleveringsverdrag en het Europees Terrorismeverdrag behoren (zie dienaangaande arrest Santesteban Goicoechea, C-296/08, EU:C:2008:457, punten 48 e.v.).
- 17 De doelstelling van het kaderbesluit, namelijk de vereenvoudiging van uitleveringen tussen de lidstaten, zou ervoor kunnen pleiten dat de in artikel 6 bedoelde autoriteiten ook bevoegd zijn om garanties te verstrekken in andere gevallen dan die welke in artikel 5 worden vermeld.
- 18 Daartegenover staat dat het kaderbesluit buiten de in artikel 5 vermelde gevallen geen regeling over garanties bevat, terwijl artikel 6 niet verwijst naar een andere bepaling van het kaderbesluit. De overwegingen van het Bundesgerichtshof en het Bundesverfassungsgericht dat het, tenzij uitdrukkelijk anders bepaald, van het nationale recht van de uitvoerende staat afhangt welke instantie bevoegd is om garanties te geven, gelden volgens de verwijzende rechter daarom ook voor de toelaatbaarheid van de tenuitvoerlegging van Europese aanhoudingsbevelen op grond van het kaderbesluit.
- 19 De verwijzende rechter verzoekt de prejudiciële verwijzing te behandelen volgens de spoedprocedure als bedoeld in artikel 23 bis van het Statuut van het Hof van Justitie van de Europese Unie en artikel 107 van het Reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie. Ter motivering van dat verzoek zet hij uiteen dat Aranyosi thans weliswaar niet is gedetineerd, maar dat dit berust op diens sociale banden, die te allen tijde kunnen veranderen, zodat in de nabije toekomst de vraag naar een vrijheidsbeneming zou kunnen rijzen en zich alsdan het geval van artikel 267, vierde alinea, VWEU zou voordoen. Indien een garantie van concrete detentieomstandigheden niet mogelijk zou worden geacht, zou bovendien een beletsel voor vervolging bestaan waarmee ook rekening zou moeten worden gehouden in andere gevallen die een uitlevering aan Hongarije betreffen.